

ZEMLJA

ALEKSANDR DOVZJENKO

DAKHABRAKHA

HOLLAND FESTIVAL

INHOUD

CONTENT

INFO 02

CREDITS 03

FOCUS:

EDGES OF EUROPE 05

**ALEXANDER DOVZJENKO – EEN PORTRET
VAN EEN GEMANGELD LEVEN** 06

ALEXANDER DOVZHENKO

- A PORTRAIT OF A HARRIED LIFE 10

SYNOPSIS 14

SYNOPSIS 15

OVER DE ARTIESTEN 16

ABOUT THE ARTISTS 17

HOLLAND FESTIVAL 2016 20

WORD VRIEND

BECOME A FRIEND 22

COLOFON

COLOPHON 24

INFO

DI 21.6 TUE 21.6

aanvang starting time

20:30

8.30 pm

locatie venue

Muziekgebouw aan 't IJ

duur running time

75 minuten, geen pauze

75 minutes, no interval

taal language

language no problem

inleiding introduction

door by René van Peer

19:15

7.15 pm

context Edges of Europe

wo 1.6, do 2.6, vr 3.6 Wed 1.6, Thu 2.6, Fri 3.6

Re: Creating Europe

cultureforum.eu

do 16.6, 20:00 Thu 16.6, 8 pm

FabCity

Tu Weiming:

Europa vanuit Chinees perspectief

Europe from a Chinese perspective

do 23.6, 15:30 Thu 23.6 3.30 pm

Pakhuis de Zwijger

Boekmanlezing 2016:

De culturele dimensie in de stad van de

toekomst The cultural dimension in the

city of the future

CREDITS

regie **Zemlja** **director** **Zemlja**

Alexander Dovzjenko

muziek **music**

DakhaBrakha

uitgevoerd door **performed by**

DakhaBrakha

Marko Halanevych, zang, darbuka,
didgeridoo, accordeon vocals, darbuka,
didgeridoo, accordion

Iryna Kovalenko, zang, djembé, bass
drum, accordeon, percussie, bugay,
zhaleyka vocals, djembe, bass drum,
accordion, percussion, bugay, zhaleyka
Olena Tsibulska, zang, bass floortom,
percussie vocals, bass floor tom,
percussion

Nina Garenetska, zang, cello, bass drum
vocals, cello, bass drum

coproductie **coproduction**

Holland Festival, EYE

Die Stunde da wir nichts voneinander wußten
Peter Handke, Thalia
Theater Hamburg
za 4.6, zo 5.6, ma 6.6,
Stadsschouwburg
Amsterdam

Chauvinism Scanner
God's Entertainment
za 4.6 zo 5.6, ma 6.6,
Leidseplein

As en Geld
Ene-Liis, Tiit Ojasoo
di 7.6, Frascati

*Cabaret Crusades:
The Secrets of Karbala*
Wael Shawky
wo 8.6, do 9.6, Frascati

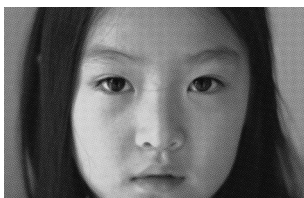
Ça ira (I) Fin de Louis
Joël Pommerat,
Compagnie Louis Brouillard
za 11.6, zo 12.6,
Stadsschouwburg
Amsterdam

The Dark Ages
Rezidenztheater,
Milo Rau/IIPM
vr 17.6, za 18.6, Frascati

Zemlja
DakhaBrakha
di 21.6, Muziekgebouw
aan 't IJ

De komst van Xia
Wunderbaum
wo 22.6, do 23.6, vr 24.6,
za 25.6,
FabCity

*Africa Express presents...
The Orchestra of Syrian
Musicians with Damon
Albarn and Guests*
wo 22.6, Koninklijk Theater
Carré

FOCUS: EDGES OF EUROPE

De eerste helft van dit jaar is Nederland voorzitter van de Europese Unie. Maar wat is er eigenlijk nog over van de Europese droom van eenheid? Een aantal kunstenaars in het Holland Festival onderzoekt actuele Europese kwesties in een reeks voorstellingen over het veranderende continent.

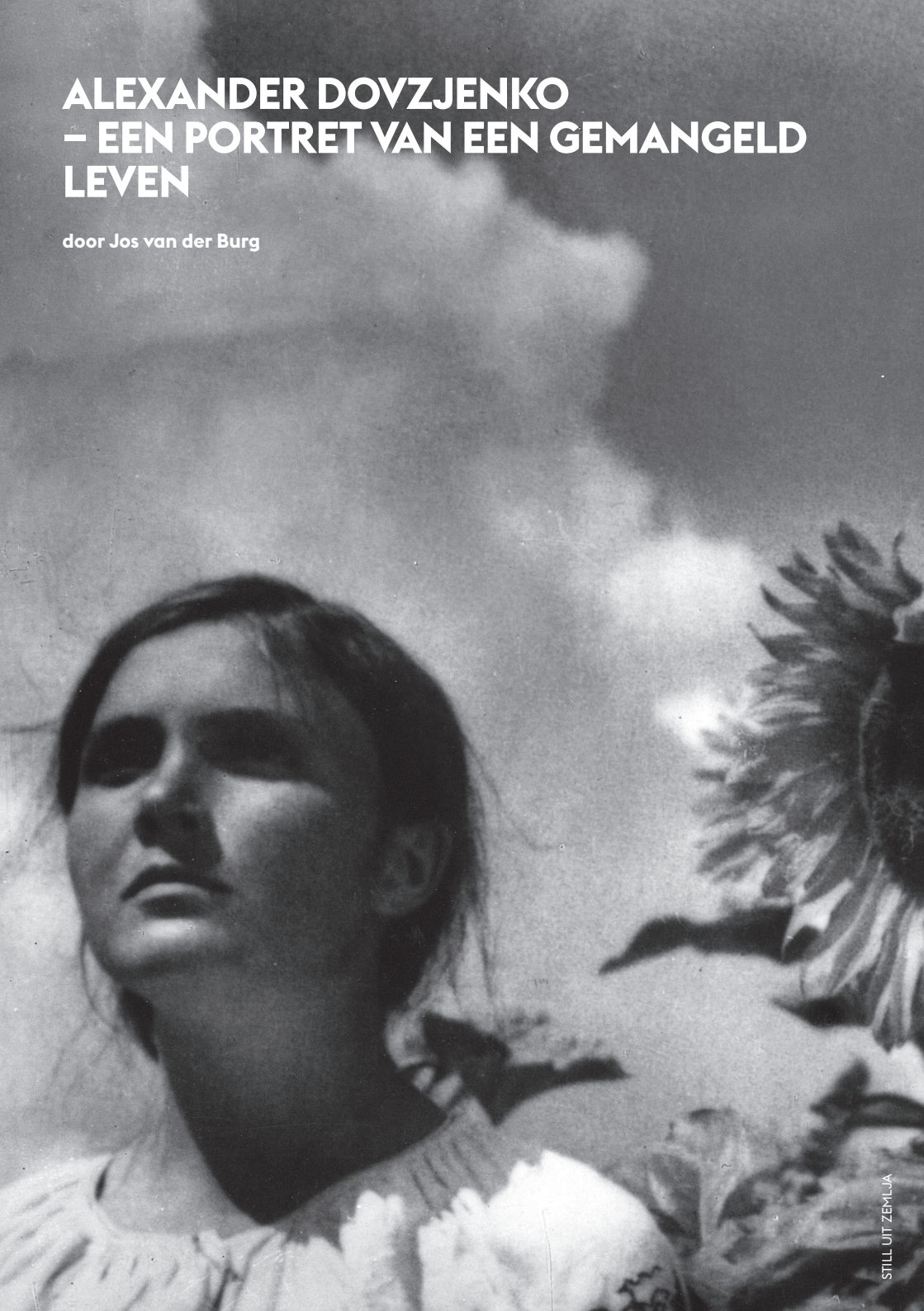
De openingsvoorstelling van het festival, *Die Stunde da wir nichts voneinander wußten* van het Estse regie-duo Ene-Liis Semper en Tiit Ojasoo, toont onder meer de diversiteit van en spanningen in het Europa van nu. In hun film *As en Geld* richten zij zich op politiek populisme. Regisseurs Milo Rau (*The Dark Ages*), Joël Pommerat (*Ça ira (I) Fin de Louis*), Wael Shawky (*Cabaret Crusades: The Secrets of Karbala*) en de Oekraïense band DakhaBrakha duiken in het verleden en traceren de lijnen van de soms duistere geschiedenis van het continent. Uit het hart van Europa komt het collectief God's Entertainment met een chauvinismecheck. Het Nederlandse Wunderbaum reageert in zijn project *The New Forest* ook op actuele Europese problemen. Gedenkwaardig wordt de reünie van een groot Syrisch orkest in *Africa Express Presents... The Orchestra of Syrian Musicians with Damon Albarn and Guests*. Kunstenaars kunnen de wereld misschien niet veranderen, maar wel de manier waarop we naar die wereld kijken en erover denken.

During the first six months of this year the Netherlands holds the Presidency of the European Union. But what is left of the dream of European unity? At the Holland Festival international artists present a series of performances focusing on current European issues and exploring this changing continent.

The festival's opening performance by Estonian directors Ene-Liis Semper and Tiit Ojasoo *Die Stunde da wir nichts voneinander wußten* shows the diversity and tensions of modern Europe. And in their film *Ash and Money* they focus on the phenomenon of political populism. Directors Milo Rau (*The Dark Ages*), Joël Pommerat (*Ça ira (I) Fin de Louis*), Wael Shawky (*Cabaret Crusades: The Secrets of Karbala*) and the Ukrainian band DakhaBrakha delve into Europe's past, exploring the effect of some of its history's darkest chapters. From the heart of Europe, the collective God's Entertainment stages a test about chauvinism, which is causing the European dream of unity to falter. The Dutch theatre company Wunderbaum responds to European issues in its project *The New Forest*. A large Syrian orchestra will reunite for a special concert in *Africa Express Presents... The Orchestra of Syrian Musicians with Damon Albarn and Guests*. Artists may not be able to change the world, but they can change the way we look at it.

ALEXANDER DOVZJENKO – EEN PORTRET VAN EEN GEMANGELD LEVEN

door Jos van der Burg

HOe was het mogelijk dat iemand *Zemlja* kon prijzen? Stalins invloedrijke hofdichter, schrijver en criticus Demyan Bedny sabelde in 1930 de film meedogenloos neer. *Zemlja* was een 'contrarevolutionaire obsceniteit' en filmmaker Alexander Dovzjenko 'een pantheïst, bioloog, Spinoza-aanhanger en nationalistische bourgeois.' In die tijd belandden kunstenaars om minder zware beschuldigingen in kampen, of erger, vonden als klassenvijand de dood. Dat Dovzjenko Stalin overleefde en in 1956 op 62-jarige leeftijd een voortijdige, maar natuurlijke dood (hartaanval) stierf, is te danken aan de dubbelhartige relatie die de Grote Leider met hem had. Stalin leek soms voorgoed af te willen rekenen met Dovzjenko, maar zag ook zijn fabelachtige talent dat hij wilde inzetten in zijn propagandamachine. Het leidde tot een kat-en-muisspel, waarin Dovzjenko klem zat tussen artistieke integriteit en Stalins propagandadoelen. Alleen zijn eerste films maakte de Oekraïner eind jaren twintig in relatief grote vrijheid, omdat Stalin toen nog niet de absolute macht had. Het is veelbetekenend dat *Zemlja* Dovzjenko's vierde speelfilm in vijf jaar was, maar dat hij voor zijn volgende vier films met Stalins hete adem in de nek bijna twintig jaar nodig had.

DILEMMA

De in 1894 geboren Dovzjenko was het zevende kind in een veertien kinderen tellend boerengezin in het dorpje Sosnytsia in Oekraïne. Slechts twee van de kinderen, Alexander en een zus, haalden de volwassen leeftijd. Dovzjenko's ouders waren ongeletterd, maar zijn opa, die kon lezen en schrijven, stimuleerde Alexander om te gaan studeren. Hij werd onderwijzer, maar dat beviel slecht. Hij studeerde een blauwe maandag economie, waarna hij de overstap maakte naar de kunstacademie in Kiev. Na het uitbreken van de Russische Revolutie en de erop volgende burgeroorlog stond de toen 23-jarige Dovzjenko voor een dilemma: hij was communist, maar ook een nationalist. Omdat hij niet wilde dat Russische revolutionairen het in Oekraïne voor het zeggen zouden krijgen, vocht hij met een revolutionaire Oekraïense groep tegen het Russische Rode Leger. Na de overwinning van het Rode Leger maakte hij een draai en sloot hij zich aan bij de Oekraïense Communistische Partij, die onder toezicht stond van 'Moskou'. Dovzjenko werkte een paar jaar als diplomaat in Warschau en Berlijn. Na zijn terugkeer in Oekraïne was hij actief als illustrator en journalist, waarna hij als filmmaker zijn definitieve bestemming vond.

INLEVINGSVERMOGEN

Dovzjenko maakte na twee korte films in 1927 zijn speelfilmdebuut met de thriller *Sumka dipkuryera* (Diplomatentas), waarin een Russische

communistische diplomaat in Londen het leven onmogelijk wordt gemaakt door de Britse geheime dienst. Dat met hem een groot lyrisch talent was opgestaan, liet hij erna zien met *Zvenigora* en *Arsenal*, de eerste twee films van zijn Oekraïne-trilogie. *Zvenigora* brengt zowel een hommage aan de Oekraïense plattelandstraditie en folklore als aan de communistische industriële vooruitgang. In Dovzjenko's meest avantgardistische drama *Arsenal* keert een Oekraïense soldaat uit de Eerste Wereldoorlog terug naar het door burgeroorlog verscheurde Kiev. De film is een associatieve beeldenreeks over oorlogsgruwelen en ellende van de Oekraïense bevolking. De vage conclusie dat de redding in het communisme ligt, wordt overschaduwd door een pleidooi voor menselijkheid.

Met *Zemlja* (Aarde), de derde film van de trilogie, maakte Dovzjenko zijn meesterwerk. De film toont zijn verbluffende visuele talent, maar ook zijn grote inlevingsvermogen en mededogen. Met *Zemlja* verbindt Dovzjenko de Oekraïense plattelandscultuur met de nieuwe tijd, lees: de landbouwcollectivisatie. Voor Stalin ging de film, waarin een communistische boerenleider door een rijke boer wordt vermoord, niet ver genoeg. Hij wilde een film over wat hij noemde 'de liquidatie van de koelakken als klasse'. De koelakken waren de rijkere boeren. Dat in *Zemlja* de plattelandsarbeiders de rijke boeren niet uitroeien, maakte de film onbruikbaar als propaganda voor Stalins meedogenloze beleid: de deportatie van alle landbezittende boeren. Tussen 1929 en 1932 werden bijna twee miljoen Oekraïense boeren gedeporteerd naar Siberië en de Aziatische Sovjetrepublieken. Het leidde tot een gruwelijke hongersnood, die tussen de 2,5 en 4 miljoen Oekraïners het leven kostte. Dat *Zemlja* geen simpele propagandafilm is, kostte Dovzjenko zijn baan als leraar aan het Filminstituut in Kiev. Ook zijn vader werd gestraft. De man werd ontslagen door het landbouwcollectief waarin hij werkte. Dovzjenko wachtte meer ellende niet af en vertrok naar Europa. Hij onderzocht de mogelijkheden van emigratie, maar keerde na een paar maanden terug naar Oekraïne.

DOODZONDE

Na *Zemlja* hing Dovzjenko's filmcarrière aan een zijden draadje. Om zijn loyaliteit aan Stalin te bewijzen, vestigde hij zich in Moskou. Het hielp, want hij kreeg de opdracht om een speelfilm te maken over de bouw van een waterkrachtcentrale in de Dnjepr in Oekraïne. Het leverde met *Ivan* (1932) een film op waarover Stalin tevreden kon zijn. Het didactische drama portretteert een boerenknul, die door zijn werk aan de dam in een socialistische modelarbeider verandert en uiteindelijk op de universiteit belandt. De lyrische beelden van de Dnjepr, tussen de verplichte lofzang op de socialistische industriële arbeid door, laten zien dat *Ivan* zonder verplichte propaganda net zo'n meesterwerk als *Zemlja*

had kunnen zijn. Dat geldt ook voor de drie speelfilms die Dovzjenko hierna nog maakte. In *Aerograd* (1935) spoort een frisse Sovjetheld een Japanse spion op en liquideert hem. *Shchors* (1939) portretteert de in de burgeroorlog omgekomen Oekraïense Rode Legeraanvoerder Nikolai Shchors. Verstijfd door angst voor Stalin was Dovzjenko drie keer opnieuw aan de film begonnen, telkens met een nieuwe hoofdpersoon. Dat hij er de prestigieuze Stalinprijs voor kreeg, bewijst dat Stalin, die zich uitvoerig met de film had bemoeid, tevreden was over het resultaat. De tevredenheid duurde niet lang, want Dovzjenko's script in 1943 van de oorlogsdocumentaire *Bitva za nashu Sovetskuyu Ukrainu* (De slag om onze Sovjet-Oekraïne) bracht hem in grote problemen. Dovzjenko werd op het matje geroepen bij Stalin, waarbij ook Nikita Chroesjtsjov aanwezig was. Volgens de memoires van Chroesjtsjov, Stalins opvolger, beschuldigde Stalin Dovzjenko van 'Oekraïens nationalisme' – een doodzonde – en hing zijn artistieke leven op dat moment aan een zijden draadje.

COMMUNISTISCHE CENSUUR

Toch werd de filmmaker weer in genade aangenomen. Zes jaar later maakte hij met *Michurin* (1949) een biopic over Ivan Michurin, een wetenschapper in de plantengenetica. Maar ook deze productie ging met veel politieke bemoeienis gepaard. Zijn filmloopbaan kwam een jaar later definitief tot een einde toen Stalin Dovzjenko's Koude Oorlogskomedie *Proshchay, Amerika!* (*Goodbye America*) halverwege de opnamen zonder verklaring stopte. Hierin loopt een Amerikaanse ambassademedewerkster in Moskou over naar het paradijselijke Rusland. Ook na Stalins dood zou Dovzjenko geen film meer maken. Zijn voorstellen bleven steken bij de communistische censuur en bureaucratie. Toen in 1956 eindelijk weer een script van hem werd goedgekeurd, *Poema o more* (Gedicht over een binnenzee), overleed Dovzjenko kort voor het begin van de opnamen.

Dovzjenko's eerdere verzoek aan Stalin om in Oekraïne begraven te worden, werd door de Russische partijleiding niet ingewilligd. De filmmaker, die zich altijd Oekraïner had gevoeld, werd begraven in Moskou. Zelfs in de dood gunde men hem geen vrijheid.

**ALEXANDER DOVZHENKO
– A PORTRAIT OF A HARRIED LIFE**

by Jos van der Burg

How was it possible for anyone to praise *Zemlya*? wondered the prominent Soviet poet, writer and critic Demyan Bedny, who relentlessly lambasted the film in 1930. *Zemlya* was a 'counterrevolutionary obscenity' and filmmaker Alexander Dovzhenko was 'a pantheist, biologist, Spinoza adherent and bourgeois nationalist.' At the time artists were sent to camps, or even met their death as class enemies for less serious charges. It was thanks to Dovzhenko's duplicitous relationship with Stalin that he outlived the Great Leader and died a premature, but natural death (of a heart attack) at the age of 62 in 1956. At times Stalin seemed to want to deal for once and for all with Dovzhenko, but he also saw Dovzhenko's incredible talent, which he wanted to use for his propaganda machine. This resulted in a cat-and-mouse game in which Dovzhenko was caught between his artistic integrity and Stalin's propaganda goals. The Ukrainian only made his first films in the late 1920's in relative freedom, because Stalin had not yet come to absolute power. It is significant that *Zemlya* was Dovzhenko's fourth feature film in five years, but – thanks to Stalin's pressure – he needed almost another twenty years to complete his next four films.

DILEMMA

Born in 1894, Dovzhenko was the seventh of fourteen children in a peasant family in the village of Viunyshche (now called Sosnytsia) in Ukraine. Only Alexander and one of his sisters survived to adulthood. Dovzhenko's parents were illiterate, but his semi-literate grandfather encouraged Alexander to study. He became a teacher, but did not enjoy it. After studying economics for a short while, he went to the Academy of Arts in Kiev. The Russian Revolution and subsequent civil war presented the 23-year-old Dovzhenko with a dilemma: he was a communist but also a nationalist. Not wanting Russian revolutionaries to take charge of Ukraine, he fought with a Ukrainian revolutionary group against the Russian Red Army. He made an about-turn after the Red Army's victory, joining the Ukrainian Communist Party, which was 'supervised' by Moscow. Dovzhenko served as a diplomat in Warsaw and Berlin for a few years. After returning to Ukraine he worked as an illustrator and a journalist, before finding his calling as a filmmaker.

EMPATHY

After making two short films Dovzhenko released his feature film debut in 1927: the thriller *Sumka dipkuryera* (*The Diplomatic Pouch*), about a Soviet diplomat in London whose life is made impossible by the British secret service. He demonstrated his great lyrical talent in his next two films, *Zvenigora* (also known as *The Enchanted Place*) and *Arsenal*, which

were the first two parts of his Ukraine trilogy. *Zvenigora* pays homage both to rural Ukrainian tradition and folklore and to communist industrial progress. In Dovzhenko's most avant-garde drama, *Arsenal*, a Ukrainian soldier returns from World War I to a Kiev racked by civil war. The film is an associative sequence portraying the horrors of war and the hardships endured by the Ukrainian people. The vague conclusion that communism offers salvation is overshadowed by a plea for humanity.

Zemlya (Earth), the third part of the trilogy, was Dovzhenko's masterpiece. The film shows his amazing visual talent, as well as his great empathy and compassion. In *Zemlya* Dovzhenko connects rural Ukrainian culture with the new age, i.e.: the collectivisation of farming. The film, in which a communist peasant leader is murdered by a wealthy kulak, did not go far enough for Stalin. He wanted a film about what he called the 'liquidation of the kulaks as a class'. The kulaks were prosperous farmers. The failure of rural workers to eradicate wealthy peasants in *Zemlya* meant the film could not be used as propaganda for Stalin's ruthless policy of deporting all land-owning kulaks. Between 1929 and 1932 almost two million Ukrainian peasants were deported to Siberia and the Asian Soviet republics. It led to a horrific famine, which killed between 2.5 and 4 million Ukrainians. Dovzhenko lost his job as a teacher at the Film Institute in Kiev because *Zemlya* was not a simple propaganda film. His father too was punished: being fired from the collective farm where he worked. To avoid any further misery Dovzhenko left for Europe, where he investigated the possibility of emigrating, but he returned to Ukraine after a few months.

A MORTAL SIN

Dovzhenko's film career hung in the balance after *Zemlya*. To demonstrate his loyalty to Stalin he settled in Moscow. This did the trick, as he was commissioned to make a film about the construction of a hydroelectric plant on the Dnieper River in Ukraine. This resulted in *Ivan* (1932), a film which satisfied Stalin. The didactic drama portrays a peasant lad whose work on the dam turns him into a model socialist worker and he ends up going to university. The lyrical images of the Dnieper, which intersperse the compulsory songs of praise to socialist industrial labour, show that without all the obligatory propaganda *Ivan* could have been as much of a masterpiece as *Zemlya*. This also applies to Dovzhenko's next three films. In *Aerograd* (Air City, 1935) a lively Soviet hero tracks down a Japanese spy and liquidates him. *Shchors* (1939) portrays the Ukrainian Red Army Captain Nikolai Shchors who was killed in the civil war. Paralysed by fear for Stalin, Dovzhenko started making the film again three times, with a new leading character each time. The fact that he was awarded the prestigious Stalin Prize shows that Stalin, who had interfered extensively with the film, was satisfied with the result.

Stalin's satisfaction did not last long, however: in 1943 Dovzhenko's script for his war documentary *Bitva Sat Nashu Sovetskuyu Ukrainu* (*Battle for Soviet Ukraine*) got him into big trouble. Dovzhenko was reprimanded by Stalin in the presence of Nikita Khrushchev. Stalin's successor Khrushchev wrote in his memoirs that Stalin had accused Dovzhenko of 'Ukrainian nationalism' – a mortal sin – and Dovzhenko's artistic life hung by a thread.

COMMUNIST CENSORSHIP

Yet the filmmaker managed to regain favour. Six years later he made the biographical film *Michurin* (1949) about Ivan Michurin, a plant geneticist. There was a lot of political interference in this production too. A year later his film career came to an abrupt end when, without any explanation, Stalin halted Dovzhenko's Cold War Comedy *Proshchay, Amerika!* (*Farewell, America*) halfway through shooting. It was a film about an employee at the American embassy in Moscow who defects to the Soviet workers' paradise. Even after Stalin's death Dovzhenko did not make any more films: his proposals did not make it past the communist censors and bureaucracy. One of his scripts was finally approved in 1956, *Poema o more* (*Poem of the Sea*), but Dovzhenko died shortly before the shooting started.

Dovzhenko's earlier request to Stalin to be buried in Ukraine was not accepted by the Russian party leadership. The filmmaker, who had always felt Ukrainian, was buried in Moscow. Even in death he was not given any freedom.

SYNOPSIS

'Ik kan niet naar begrafenisjes kijken en toch zitten ze in al mijn scripts en films, want de vraag van leven en dood raakte mijn verbeelding al toen ik een kind was en heeft een stempel gedrukt op al mijn werk.' Aldus Alexander Dovzjenko in de jaren dertig in zijn dagboek. Zijn reflectie op leven en dood leverde met *Zemlja* een meesterwerk op. De lyrische film verenigt de eeuwenoude Oekraïense plattelandscultuur met de landbouwcollectivisatie. De talrijke symbolen en metaforen maken *Zemlja* tot de gelaagdste en rijkste film uit de periode van de zwijgende Sovjetcinema. Dat de film over leven en dood, het sterven van het oude en de geboorte van het nieuwe zal gaan, maakt Dovzjenko meteen in het begin duidelijk. Een onder een appelboom gezeten serene oude man maakt een grapje met een vriend, eet een appel in het bijzijn van zijn kleinkinderen en valt vervolgens kalm achterover in het gras. Een mooie dood. Wat volgt, is een verhaal waarin de traditie zich aan de moderne tijd aanpast. De kleinzoon van de opa is een communistische boerenleider, die het opneemt tegen de rijke boeren. De door de dorpelingen juichend binnengehaalde tractor staat voor de nieuwe tijd. De rijke boeren zien er een bedreiging in en één van hen vermoordt de boerenleider. Het zal niet baten, want de vooruitgang – lees: het communisme – laat zich niet stoppen. Als honderden dorpelingen aan het einde van de film naar de hemel staren, dringt de religieuze connotatie zich op: als een nieuwe Jezus daalt het communisme op aarde neer om de mensheid te verlossen. *Zemlja* rekent af met de traditionele religie. De priester in de film is een reactionair die met de rijke boeren heult en zich verzet tegen het communisme als nieuwe religie. Communistische propaganda? Ja, maar ook meer dan dat. *Zemlja* is vooral een lyrische reflectie op traditie en vooruitgang, waarbij de film ook de prijs laat zien die voor dat laatste wordt betaald. De beelden van de vrouw van de vermoorde boerenleider, die naakt in haar huis in wanhoop letterlijk tegen de muren loopt, zijn hartverscheurend. Maar *Zemlja* overrompelt de kijker vooral met lyrische natuurbeelden en virtueuze montages. Zoals de dynamische beeldenreeks die begint met het ploegen van het land waarop het graan wordt gezaaid en die eindigt met het bakken van een brood. Schitterend is ook de traditionele Oekraïense dans (*Hopak*) van de jonge boerenleider 's avonds in zijn eentje onder het maanlicht op een stoffig weggetje. Dovzjenko's liefde voor het platteland en zijn oprecht communistische enthousiasme spatten in *Zemlja* van het doek.

SYNOPSIS

Alexander Dovzhenko wrote in his diary in the 1930's: 'Whenever I think of my childhood and of my home, I see in my mind crying and funerals. I still cannot bear to look at funerals, and yet they pass through all of my scripts and all my pictures. In all my films there is parting.' His reflections on life and death resulted in the masterpiece *Zemlya*. This lyrical film combines centuries-old rural Ukrainian culture with the collectivisation of agriculture. The numerous symbols and metaphors in *Zemlya* make it one of the most complex and rich films from the era of silent Soviet cinema. Dovzhenko makes clear right from the beginning that the film is going to be about life and death, the dying of the old and the birth of the new. A serene old man sitting under an apple tree jokes with a friend, eats an apple in the presence of his grandchildren and then calmly falls back into the grass. It is a beautiful death. This is followed by a story in which tradition adapts to modern times. The old man's grandson, a communist peasant leader, takes a stand against the wealthy farmers. The community's first tractor, which is greeted with much excitement by the villagers, symbolises the new era. The wealthy farmers see it as a threat and one of them kills the peasant leader. This is in vain, as progress – i.e. communism – is unstoppable. At the end of the film hundreds of villagers stare into the heavens; this is an allusion suggesting communism is descending to earth to redeem mankind, like a new Christ. *Zemlya* does away with traditional religion. The priest in the film is a reactionary in league with the wealthy farmers and he opposes communism as a new religion. Is it communist propaganda? Yes, but there is more to it than that. *Zemlya* is primarily a lyrical reflection on tradition and progress, in which the film also shows the price to be paid for progress. The images of the murdered peasant leader's fiancée – who, while mourning him in the nude, literally beats the walls in despair – are heartbreaking. But *Zemlya* confounds the viewer most with its lyrical images of nature and its exceptional montage. Like the dynamic sequence which starts with the ploughing of the land, which is then sown with grain, and ends with bread being baked. The young peasant leader's traditional Ukrainian dance (*Hopak*) on a dusty road on a moonlit evening is equally superb. Dovzhenko's love of the countryside and his sincere communist enthusiasm bursts from the screen in *Zemlya*.

OVER DE ARTIESTEN

© OLGA ZAKREVSKA

De Oekraïense groep **DakhaBrakha** dankt zijn bestaan grotendeels aan het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991. In het decennium dat daaraan voorafging, versoepelde de centrale overheid zijn grip op de volkscultuur, met name de muziek uit de mondelinge traditie. Sinds de jaren dertig propageerde de staat geretoucheerde en uitbundig gearrangeerde versies van deze muziek. De strak geregisseerde muziek moest de artistieke kracht en rijkdom van de volksziel uitdragen. De versoepeling in de nadagen van de

grootmacht maakte nieuw onderzoek bij de bronnen op het platteland mogelijk. Etnomusicologen en hun studenten richtten groepen op om deze muziek op concertpodia uit te voeren en konden hun veldopnamen op plaat uitbrengen. Na 1991 nam dit een hoge vlucht. De zelfstandigheid van de voormalige deelstaten leidde tot een opleving van nationaal bewustzijn. Ook in Oekraïense steden ontstonden groepen die de muziek van het platteland naar de concertzaal brachten. De meeste bleven dicht bij het geluid van

de dorpelingen. Andere kozen voor een verpopte klank, met keyboards en elektronische ritmes.

DakhaBrakha is een heel eigen weg gegaan. De groep werd twaalf jaar geleden opgericht door directeur Vladyslav Troitskyi van het Centrum voor Eigentijdse Kunst in Kiev. De groep bestaat uit drie vrouwen en een man en speelt liederen uit de Oekraïense volkstraditie in arrangementen die geïnspireerd zijn op transcemuziek. Nummers die anders een paar minuten duren, worden uitgesponnen tot epische lengtes. De samenzang is mescherp en opwindend. Naast traditionele instrumenten, waar je het accordeon ook toe mag rekenen, bespelen ze cello en vooral veel slagwerk uit Azië en Afrika. vooral veel slagwerk uit Azië en Afrika.

ABOUT THE ARTISTS

The Ukrainian group **DakhaBrakha** owes its existence largely to the collapse of the Soviet Union in 1991. In the previous decade the central government had relaxed its grip on popular culture, and particularly of traditional oral music. The state had been propagating retouched and exuberantly arranged versions of this music since the 1930's. Professionally trained choirs and ensembles performed a repertoire derived from traditional elements. The tightly orchestrated music was supposed to convey the artistic strength and richness of the nation's soul.

The relaxation in the superpower's final years enabled new studies of rural source material. Music ethnologists and their students set up groups to perform this

music on concert stages and were able to release records of their field recordings. This really took off after 1991. The former Soviet states' independence led to a revival of national consciousness. Groups formed in Ukrainian cities to bring rural music to concert halls. Most of them did not stray far from the villagers' sounds. Others went for more contemporary pop sounds, with keyboards and electronic rhythms.

DakhaBrakha went very much its own way. The quartet was founded twelve years ago in Kiev by the director of the Kyiv Center of Contemporary Art, Vladyslav Troitskyi. The group consists of three women and a man. They orchestrate traditional Ukrainian folk music in arrangements inspired by trance music. They unpack songs other groups perform in just a few minutes and extend them to epic lengths. The part song is razor-sharp and exciting. As well as traditional instruments, which include the accordion, they play the cello and a lot of percussion instruments from Asia and Africa.

internationaal
podiumkunsten
amsterdam

4 – 26 juni 2016
download de
app van het festival

HOLLAND FESTIVAL

VRIENDEN

Het Holland Festival heeft het getroffen – met Vrienden die zich betrokken voelen bij kunst, die het werk van artiesten van wereldklasse willen volgen en die het festival steunen in de ambitie om nieuw werk te blijven presenteren, initiëren of (co)produceren. Vrienden vormen het hart van het festival en hun genereuze steun helpt om elk jaar een toonaangevend programma te maken. Het verheugt ons dat we u deze voorstelling mede dankzij de Vrienden van het Holland Festival kunnen tonen.

**Ruth Mackenzie en Annet Lekkerkerker,
directie Holland Festival**

FRIENDS

The Holland Festival is lucky – with Friends who are passionate about art, welcoming to our world class artists, ambitious to help the festival to present, commission and (co)-produce brilliant new work. Friends are the heart of the festival and their generous support helps the festival to create an exciting programme each year. We are delighted to be able to present this performance with support from the Friends of the Holland Festival.

**Ruth Mackenzie and Annet Lekkerkerker,
board Holland Festival**

HOLLAND FESTIVAL 2016

directie

Ruth Mackenzie, *artistiek directeur*
Annet Lekkerkerker, *zakelijk directeur*

raad van toezicht

Martijn Sanders, *voorzitter*
Gert-Jan van den Bergh
Mavis Carrilho
Ben Noteboom
Tom de Swaan

Het programma van het Holland Festival kan alleen tot stand komen door subsidies, bijdragen van sponsors en fondsen en door de gewaardeerde steun van u, ons publiek.

hoofdbegunstiger

Fonds 21

subsiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Gemeente Amsterdam

fondsen, sponsors en instellingen

Stichting Ammodo, Rabobank Amsterdam, Stichting Dioraphte, VSBfonds, Hotel Casa400, Turing Foundation, Ernst von Siemens Music Foundation, Fonds Podiumkunsten, Bloomberg, Kempen & Co, European Cultural Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds, Brook Foundation, Westergasfabriek/MeyerBergman, Clifford Chance LLP, Pro Helvetia, WeTransfer, Automobielbedrijf Van Vloten, Goethe-Institut, Lloyd Hotel, Stichting Betrokkenen Stedelijke

Vernieuwing, Het Kersjesfonds, Volkshotel, Amerikaanse Ambassade Den Haag, Institut Français des Pays-Bas, Ambassade van Frankrijk in Nederland, Hofsteestichting

HF Business

Beam Systems, De Nederlandsche Bank N.V., DoubleTree by Hilton, G&S Vastgoed, ING Groep, Loyens & Loeff, Ten Have Change Management, WPG Uitgevers B.V.

mediapartners

NTR, VPRO

board of governors

De genereuze, meerjarige verbintenis van de Governors is van groot belang voor de internationale programmering van het Holland Festival en met name voor het aangaan van internationale coproducties.

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, Bernard en Ineke Dijkhuizen, Angela en Leendert van Driel, Jeroen Fleming, P. Gerla, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Ton en Maya Meijer-Bergmans, Françoise van Rappard-Wanninkhof, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Tom de Swaan, Elise Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman

Governors die anoniem wensen te blijven.

hartsvrienden

R.F. van den Bergh, Kommer en Josien Damen, Sabine van Delft-Vroom, Huub A. Doek, J. Fleury, Tex Gunning, V. Halberstadt, Wendy van Ierschoot, Isaïc en Francien Kalisvaart, Giovanna Kampouri Monnas, Luuk H. Karsten, Frans en Willeke Koffrie, Kristine Kohlstrand,

Joost en Marcelle Kuiper, Monique Laenen en Titus Darley, Cees Lafeber, Sijbolt Noorda en Mieke van der Weij, Ben Noteboom, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintes, Marsha Plotnitsky, Pim en Antoinette Polak, Anthony en Melanie Ruys, Patty Voorsmit

beschermers

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, Irma Boom en Julius Vermeulen, S. Brada, Frans en Dorry Cladder-van Haersolte, J. Docter en E. van Luijk, L. Dommering-van Rongen, E. Granpré Moliere, M. Grotenhuis, E. Horlings, J. Houwert, R. Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, F. Mulder, Adriaan en Glenda Nühn-Morris G. van Oenen, H. Pinkster, H. Sauerwein, R. van Schaik en W. Rutten, K. Tschennett, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie, A. van Wassenaer, O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

begunstigers

A. van de Beek en S. van Basten Batenburg, E. Blankenburg, Co Bleeker, A. Boelee, Wim Boerman, K. de Bok, Jan Bouws, E. Bracht, W.L.J. Bröcker, G. Bromberger, Rachel van der Brug, D. de Bruijn, M. Daamen, J. Dekker, M.H. Dijkgraaf, M. Doorman, Chr. van Eeghen, J. van der Ende, Ch. Engeler, E. Eshuis, E. de Graaff Van Meeteren, F. Grimmelikhuisen, D. Grobbee, Annelies Heidstra en Renze Hasper, J. Hennephof, G. van Heteren, L. van Heteren, B. van Heugten, S. Hodes, Herma Hofmeijer, J. Hopman, E. Hummelen, Yolanda Jansen, P. Jochems, Jan de Kater, J. Keukens, P. Krom, A. Ladan, M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon, T. Lodder, Ken Mackenzie, A. Man, D. van der Meer,

E. van der Meer-Blok, A. de Meijere, E. Merkx, Jaap Mulders, H. Nagtegaal, La Nube, Kay Bing Oen, P.M. Op de Coul, E. Overkamp en A. Verhoog, P. Price, F. Racké, H. Ramaker, S. van de Ree, Wessel Reinink, L. Remarque-van Toorn, Thecla Renders, M. Roozen, G. Scheepvaart, A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, E. Schreve-Brinkman, Steven Schuit, P. Smit, G. Smits, I. Snelleman, A. Sonnen, K. Spanjer, W. Sorgdrager en J.F.F. Lekkerkerker, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa, Y. Tomberg, H. van der Veen, M.T.F. Vencken, R. Verhoeff, R. Vogelenzang, F. Vollemans, M.M. de Vos van Steenwijk, A. Vreugdenhil, A. Wertheim, M. Willekens, M. van Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant, M.J. Zomer, P. van Zwieten en N. Aarnink

jonge begunstigers

Kai Ament, Helene Bakker, Aram Balian, Ilonka van den Bercken, Maarten Biermans, Jasper Bode, Quirijn Bongaerts, Maarten van Boven, Rolf Coppens, Tessa Cramer, Matthijs Geneste, Susan Gloudemans, Jolanda de Groot, Marte Guldemon, Pieter Guldemon, Nynke de Haan, Hagar Heijmans, Hannah Huber, Jort van Jaarsveld, Daan de Jong, Judith Lekkerkerker, Pieter van der Meché, Frans Muller, Boris van Overbeeke, Menzo Reinders, Gijs Schunselaar, Farid Tabarki, David van Traa, Frank Uffen, Helena Verhagen, Merijn van der Vlies, Danny de Vries, Marian van Zijl Langhout

liefhebbers

Alle 679 Liefhebbers.

Vrienden die anoniem wensen te blijven.

WORD VRIEND

Het Holland Festival heeft ook uw steun nodig: word Vriend!

Als Vriend draagt u actief bij aan de bloei van het Holland Festival.

Liefhebber - vanaf € 55 per jaar
U ontvangt dit programmaboek gratis, u heeft voorrang bij de kaartverkoop en u krijgt korting op tickets.

Begunstiger - vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand)
Uw bijdrage komt rechtstreeks ten goede aan de internationale programmering van het Holland Festival. Als Begunstiger heeft u recht op vrijkaarten en andere aantrekkelijke privileges.

Jonge begunstiger - vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand)
Ontvang dezelfde privileges als de Begunstigers én neem deel aan een speciaal programma waarin je elkaar ontmoet en voorstellingen geselecteerd zijn die je niet mag missen.

Beschermmer - vanaf € 1.500 per jaar (of € 125 per maand)
Als dank voor uw aanzienlijke bijdrage aan de internationale programmering van het Holland Festival ontvangt u een uitnodiging voor de openingsvoorstelling en voor exclusieve bijeenkomsten, naast vrijkaarten en andere privileges.

Hartsvriend - vanaf € 5.000 per jaar
Als Hartsvriend van het Holland Festival nodigen we u uit om dichterbij de makers te komen. Met gelijkgestemden en gasten

BECOME A FRIEND

The Holland Festival needs your support too – become a Friend!

As a Friend, you actively contribute to the Festival's ongoing success and growth.

Liefhebber - from € 55 annually
You will receive programme books such as this one for free, have access to advance ticket sales and get discounts on tickets.

Begunstiger - from € 250 annually (or € 21 per month)
Your contribution goes directly to the Holland Festival's international programming. As a Begunstiger, you have a right to free tickets and other attractive privileges.

Jonge Begunstiger - from € 250 annually (or € 21 per month)
Receive the same privileges as the Begunstigers and also take part in a special programme in which you meet each other at selected shows that are too good to miss.

Beschermmer - from € 1.500 annually (or € 125 per month)
As thanks for your considerable contribution to the Holland Festival's international programming, you receive an invitation to the opening performance and exclusive gatherings in addition to free tickets and other privileges.

Hartsvriend - from € 5.000 annually
We invite Holland Festival Hartsvrienden to become more closely acquainted with the makers of the Festival and meet like-minded people and guests.

van het festival verwelkomen we u graag op speciale gelegenheden en geven u een blik achter de schermen.

Geefwet

Sinds 1 januari 2012 is het nog aantrekkelijker om het Holland Festival te steunen vanwege de Geefwet die tot 1 januari 2018 van kracht is. De Geefwet houdt in dat giften aan culturele ANBI's met 25% verhoogd mogen worden tot een maximum aan schenkingen van € 5.000 per jaar. Schenkt u meer dan € 5.000, dan kunt u het resterende bedrag voor het reguliere percentage (100%) aftrekken van de inkomstenbelasting.

De voordelen van de Geefwet gelden voor alle belastingplichtigen (particulieren en bedrijven) en zijn van toepassing op zowel eenmalige als periodieke schenkingen.

Voordeel van een periodieke schenking

Een eenmalige gift is beperkt aftrekbaar voor de belasting. Het totaal van de giften op jaarbasis dient hoger te zijn dan 1% (drempel) en kan tot maximaal 10% (plafond) van het inkomen worden afgetrokken. Een periodieke gift is een gift waarbij voor een periode van ten minste vijf opeenvolgende jaren een gelijke uitkering wordt gedaan, vastgelegd in een periodieke akte. De gift is volledig aftrekbaar zonder aftrekdrempel of aftrekplafond.

Wilt u ook Vriend van het Holland Festival worden? Ga voor meer informatie en een aanmeldformulier naar hollandfestival.nl (steun HF) of neem vrijblijvend contact op met Leonie Kruizenga, hoofd development op 020 – 788 21 18.

Donations to the Festival are tax-deductible

Between 1 January 2012 and 1 January 2018, a special tax law is in effect which makes it more advantageous to make charitable donations. Called the 'Geefwet', this law allows you to claim your deductions to cultural organizations with ANBI status with an additional 25% for tax benefits (a total of 125%). The Holland Festival has such an ANBI status. The fiscal advantage applies to donations that total a maximum of € 5.000 annually. If you donate more than € 5.000 to registered charities, you can deduct the remaining amount for the regular percentage (100%). The advantages of the Geefwet apply to all taxpayers (private parties and businesses) and are applicable to both individual and periodical gifts.

Advantages of a periodical gift

Restrictions apply to deductions for individual gifts. Individual gifts are tax-deductible when the total amount of gifts given in one year surpasses 1% of your income, with a minimum of € 60. The amount given above the minimum threshold is tax-deductible. The maximum deductible amount is 10% of your threshold income. There are fiscal benefits for periodical gifts with an annuity construction for five years and upwards. If you choose to support the Holland Festival for a minimum of five years, your gift will be fully tax-deductible.

If you would like to become a Friend of the Holland Festival, go to our website hollandfestival.nl (Support HF) for more information or call Leonie Kruizenga, head of development, for an informal talk without obligations: 020 – 788 21 18.

COLOFON COLOPHON

Holland Festival

Piet Heinkade 5

1019 BR Amsterdam

tel. +31 (0)20 – 788 21 00

info@hollandfestival.nl

www.hollandfestival.nl

tekst text

Jos van der Burg, René van Peer (over de
artiesten)

vertaling translation

Brendan Monaghan

eindredactie en opmaak

editorial and lay-out

Holland Festival

ontwerp design

thonik

omslagfoto cover photo

still uit from Zemlja

druk printing

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

© Holland Festival, 2016

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van het Holland
Festival.

No part of this publication may be reproduced and/or
published by any means whatsoever without the prior written
permission of the Holland Festival.

THEATRE OF THE WORLD

Louis Andriessen, De Nationale Opera

ZA 11.6, MA 13.6, DI 14.6, DO 16.6,

VR 17.6 - 20.00 / ZO 19.6 - 13.30

Koninklijk Theater Carré

REAL ENEMIES

Darcy James Argue, Isaac Butler, Peter Nigrini, Darcy James Argue's Secret Society

DO 23.6, VR 24.6 - 20.30

Stadsschouwburg Amsterdam

SAFAR NORD-SUD

Gnawa Oulad Sidi Ensemble, Amsterdams Andalusisch Orkest

VR 24.6 - 21.15

De Meervaart

PIQUE DAME

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski, De Nationale Opera

DO 9.6, ZO 12.6*, WO 15.6, ZA 18.6,

DI 21.6, VR 24.6, MA 27.6, DO 30.6,

ZO 3.7* - 19.30, *13.30

Nationale Opera & Ballet

HOLLAND FESTIVAL PROMS

Kronos Quartet, Ben Folds & yMusic, Africa Express, Radio Filharmonisch Orkest, Gnawa Oulad Sidi Ensemble, Merlijn Twaalfhoven, Bram van Sambeek
ZA 25.6 - vanaf 15.00
Het Concertgebouw

Hoofdbegunstiger:
FONDS21

A
O M
D M
O

COPRODUCTIE:

